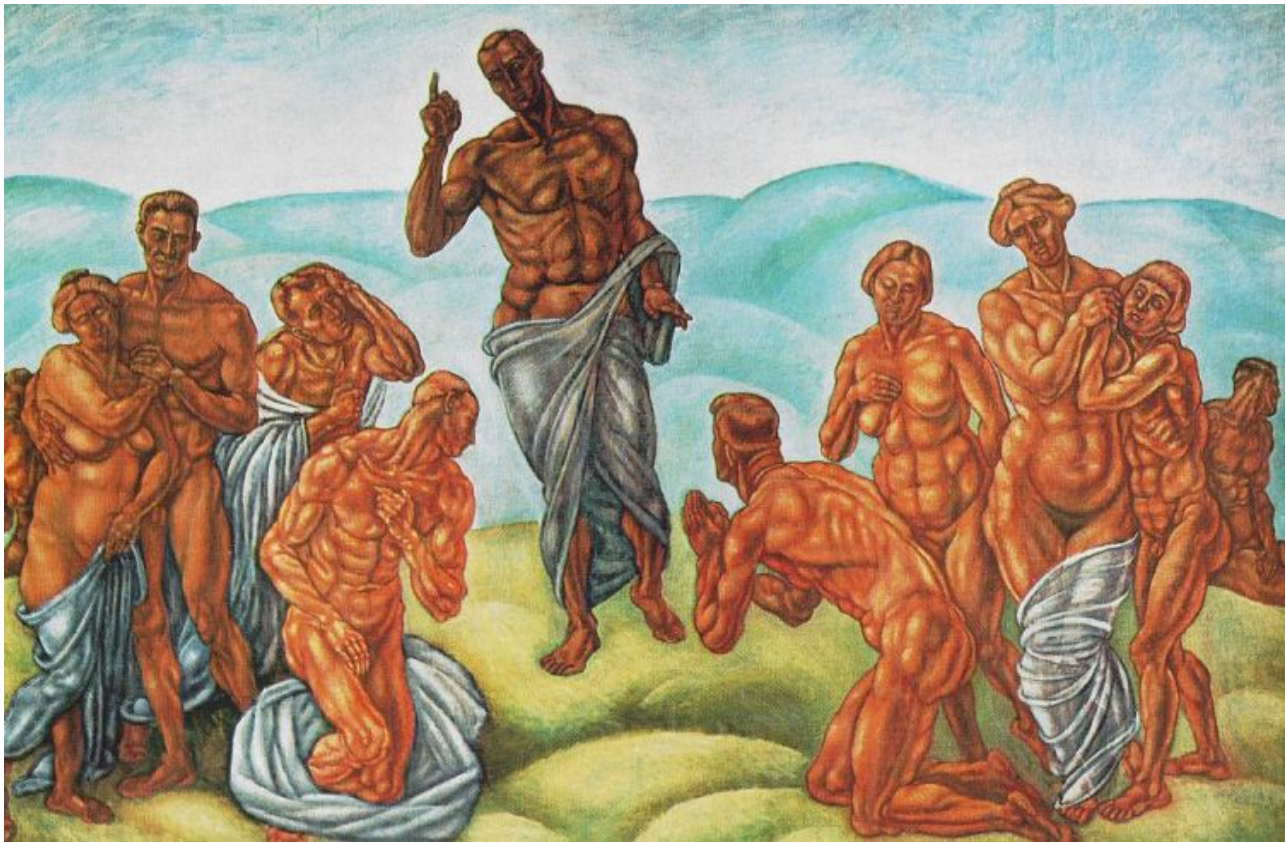

Karinthy Frigyes:

Ki kérdezett?

– Ki kérdezett?

Tréfálva szólt rám valaki, mikor beszélni kezdtem – idejövet, az utcán láttam valamit, és eszembe jutott, hányszor volt ez már így és mindig hiába... pedig milyen egyszerű a dolog! Nekem mindig az volt az érzésem, hogy csak akkor kellene...

– Ki kérdezett?

Így szakított félbe tréfából valaki: de én meghökkentem, és komolyan elhallgattam, és nem tudtam folytatni. Mi történt velem? Aztán nógattak, hogy hát mit akartam mondani, hiába... egyszerre nevetségessé és értelmetlen ostobasággá vált az egész.

Sokszor vagyunk így mondásokkal Évtizedeken át mondjuk „jó napot!” és „ajánlom magamat” és „egészségére” és „van szerencsém” – és egyszer, évtizedek múlva, odafigyelünk, hogy mit jelent a szó – s hirtelen, mint most is, szakadék nyílik meg a szó alatt – s a szakadékon át a köd és káosz – egy pillanatra az élet szörnyű értelmetlensége.

– Ki kérdezett?

Igaz is – ki kérdezett engem? Hogy van az, hogy erre még sohase gondoltam? Soha senki se kérdezett. Írtam és beszéltem és ágáltam s hadakoztam – véleményem volt erről, meg amarról – szóltam életről, halálról, szerelemről, költészetről, magamról, gyerekről és asszonyról és cserebogárról... ügyeltem alanyra és állítmányra, lenge jelzőre és komoly főnévre, rideg számnévre, igekötőre és névutóra – ütemre és rímre –, hogy érthető és világos legyen, amit mondok: egyetlen helyes formája a gondolatnak, hogy könnyen fogja fel s el ne veszítse többé, akit megajándékozok vele. Feladványokat oldottam, csomókat vágtam ketté, erőlködtem, hogy közelebb jöjjenek kezdethez és véghez, a két pólushoz, hol még nem járt sarkutazó...

De ki kérdezett?

Nem mondom, jártak nálam is körkérdésekkel, ankétokkal, hogy mi a véleményem a divatról és hol ebédeltem legjobban. De ezeket elhárítottam, kitérő választ adtam, nem volt mit mondanom.

Legtalálóbbról válaszaim – most veszem észre – el nem hangzott kérdésekre zengtek fel: miért csodálkozom hát a süket csöndben, hogy senki nem siet el vele – legjobb tanácsaim annak szóltak, aki már elpusztult tulajdon hibájából – miért csodálkozom hát, hogy senki nem követte?

Ki kérdezett?

Én megmondtam mindent előre – én láttam a fenyegető veszedelmet –, láttam a sötét felhőt, s tudtam a villámról, ami lecsap. Láttam őket születni s rohanni haláluk felé – láttam a bűnt, s megmondtam előre: ne így, ne ezt, átok és gyalázat lesz belőle. Nevén neveztem a vackort s az ízes gyümölcsöt – megmondtam, mi van belül –, miért nem válogattak hát, ahogy mutattam? Voltam helyettük a csatorna szennyében nyakig – és csattogott légcsavarom a tiszta felhők közt, helyettük –, és elmondtam, mit láttam amott, mit gyötrődtem emitt, milyen a bűzös aljasság íze s milyen az illatos napsugáré – hát akkor miért hemzseg még mindig a pocsolya boldogtalanok lelkétől s miért magányosak a havas hegyormok? Én szóltam, hogy arra ne tessék menni – én szóltam, hogy erre van az út –, hát akkor miért vannak telve a gödrök? Én táblát állítottam szabad úszók és lubickoló gyerekek közé – miért puffadnak hát hullák a víz fenekén?

Én minderre megfeleltem – de ki kérdezett?

Senki se kérdezett, igazad van, közbeszóló. Nem is értek rá kérdezni. Mert megkérdezték a miniszterelnököt, hogy mi lesz a haza sorsa – és megkérdezték a kereskedőt, hogy mennyiért adja –, és megkérdezték a kalóriát, hogy fog-e sikerülni? Megkérdezték a cápát, helyes dolog-e a vegetarianizmus, megkérdezték a betegséget, hogy érzi magát, megkérdezték a poloskát, hogy lehetne a vérontást elkerülni? Megkérdezték a tüzet, egészséges dolog-e a jeges zuhany – megkérdezték a vizet, mitől szokott tűzbe jönni? Megkérdezték a madarat, hová repül, a napot, merre szállt?

De ki kérdezte az embert? Ki kérdezett, Homérosz? Ki kérdezett, Szókratész? Ki kérdezett, Gautama Buddha? Ki kérdezett, Názáreti?

Shakespeare, Goethe, Madách, Dante, Beethoven, Kant... ki kérdezett?

Ember, aki tudod – ember, aki láttad –, ember, aki nézted, figyelted, élted – tudtad, mielőtt volt, tudtad, mielőtt lett –, ordítottál, hogy közeledik – ki kérdezett?

Megváltó Atyaisten – aki tudod, hogy lehetne elkerülni, mit kellene tenni, hová kellene fordulni, hogy kellene csinálni –, ki kérdezett?

Ki kérdezett? Ne kérdezd – ordíts, ahogy a torkodon kifér, mert különben csönd lenne körülötted –, ordítsd magad a kérdést, s hidd el a visszhangnak, hogy ő volt, s felelj a visszhangnak, hogy legalább a magad szavát halld.